Suomen Farmasialiitto ry

8.11.2024

Kirjallinen asiantuntijalausunto

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Asia: Vp HE 129/2024 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja lääkelain muuttamisesta sekä sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin kumoamisesta

Suomen Farmasialiitto kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain ja lääkelain muuttamisesta sekä sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen 2 momentin kumoamisesta.

Lääkevalmisteiden korvattavuus ja tukkuhinta

Hallitus esittää lääkekorvausten alkuomavastuuta korotettavaksi 70 euroon ja sidottavaksi kansaneläkeindeksiin vuoden 2025 alusta (sairausvakuutuslaki, 5 luku lääkekorvaukset, 3 a § alkuomavastuu). Farmasialiitto katsoo, että muutos heikentäisi rationaalisen lääkehoidon toteutumista, sillä aiemmin on havaittu, että lääkekustannusten omavastuun nousun myötä aiempaa useampi jättää ostamatta tarpeellisen lääkkeen. Vaikka korotus laskee yhteiskunnan lääkekorvauskustannuksia, saattaa se lisätä kustannuksia ja kuormitusta muualla terveydenhuollossa.

Sairasvakuutuslakiin ehdotetaan myös lääkkeiden tukkuhintoja alentavia muutoksia: 6 luvun 7 a § *Kohtuullisen tukkuhinnan vahvistaminen uudelle rinnakkaisvalmisteelle* pykälän 1 momentissa säädettyjä hintatasoja ehdotetaan muutettavaksi ja 16 a § *Biologisten lääkevalmisteiden kohtuullisen tukkuhinnan alentaminen ja rajoitetun korvattavuuden uudelleen arviointi* pykälää ehdotetaan muutettavaksi kokonaisuudessaan.

Lisäksi myyntiluvallisten lääkevalmisteiden vahvistettuja kohtuullisia tukkuhintoja ehdotetaan alennettavaksi 1,5 prosentilla maaliskuun alusta 2025 alkaen. Hintojen alentaminen koskisi korvattavia lääkevalmisteita, jotka ovat saaneet myyntiluvan vuonna 2010 tai sen jälkeen tietyin poikkeuksin.

Esityksessä arvioidaan tukkuhintojen alentamisen 1,5 prosentilla vähentävän lääkemyynnin arvoa vuositasolla noin 13,7 miljoonalla eurolla. Lisäksi ehdotetun uuden rinnakkaisvalmisteen hinnoittelusäännön muutoksen ja biologisten lääkevalmisteiden

hinnoittelusäännön tarkistamisen arvioidaan vähentävän lääkemyynnin arvoa vuositasolla yhteensä noin 49 miljoonalla eurolla. Farmasialiitto pelkää, että tämä heikentää Suomeen kohdistuvia investointeja ja heikentää yritysten halukkuutta tuoda Suomen markkinoille uusia valmisteita. Arviomme mukaan esitetyillä leikkauksilla on negatiivinen vaikutus Suomen lääkevalikoimaan ja sitä kautta myös potilaiden lääkehoitoihin. Kannamme lisäksi erityistä huolta suomalaisen lääketeollisuuden ja sen työvoiman puolesta, sillä investointihalukkuuden heikentyessä ja lääkemarkkinoiden muuttuessa kannattamattomammiksi työpaikat valuvat muihin Pohjoismaihin tai muualle Eurooppaan.

Kesällä 2024 lausuntokierroksella olleessa esitysluonnoksessa (VN/36545/2023) todettiin, että järjestelmää kehitettäessä tulee ottaa huomioon myös lääkkeiden saatavuuteen ja huoltovarmuuteen liittyvät näkökohdat. Suomen lääkemarkkinat ovat verrattain pienet, ja nykyiset saatavuusongelmat johtuvat osittain markkinoiden pienuudesta sekä tiukasta hintasäätelystä. Hallituksen esityksessä arvioidaan rinnakkaisvalmisteiden hinnoittelusäännön muutoksen voivan heikentää lääkkeiden saatavuutta Suomessa. Farmasialiiton näkemyksen mukaan esityksessä ei ole huomioitu riittävästi säästötoimien vaikutusta lääkkeiden saatavuuteen ja huoltovarmuuteen.

Edullisempien lääkkeiden tarjoaminen apteekissa

Esitys sivu 31: ” Apteekkien, sivuapteekkien ja apteekin verkkopalvelun lääkelaissa säädettyä hintaneuvontavelvoitetta ehdotetaan muutettavan siten, että toimitettaessa lääkemääräyksellä toimitettavaa lääkettä niiden tulisi tarjota lääkkeen ostajalle hinnaltaan tosiasiallisesti edullisinta lääkevalmistetta. Lisäksi apteekkien, sivuapteekkien, apteekin verkkopalvelun ja apteekin palvelupisteiden hintaneuvontavelvoitetta ehdotetaan täsmennettävän siten, että lääkkeen ostajalle tulisi antaa tietoa saatavilla olevien edullisimpien lääkevalmisteiden hinnoista. Kun kyse olisi apteekin verkkopalvelusta tai apteekin palvelupisteestä toimitettavasta lääkkeestä, ostajalla tulisi olla mahdollisuus saada kyseiset tiedot.”

Farmasialiitto ei pidä hintaneuvontasäännöksen tarkentamista tarpeellisena, vaan katsoo, että nykyinen käytäntö, jossa hintaneuvontaan tulee sisältyä tieto tosiasiallisesti halvimmasta lääkevalmisteesta, on riittävä. Hintaneuvonnan tarkoituksena on pyrkiä lisäämään asiakkaiden hintatietoisuutta. Lopullinen päätös lääkkeen valinnasta on viime kädessä kuitenkin asiakkaalla.

Esityksen sivulla 29 todetaan: ” Lääkeneuvonnan ja lääkitysturvallisuuden huomiointi merkitsisi sitä, että toimitettavan lääkkeen valinnan tulisi perustua, kuten tähänkin asti, asiakkaalle hoidollisesti sopivaan ja potilasturvalliseen vaihtoehtoon, jossa on huomioitu esimerkiksi lääkkeen määrääjän asettamat vaihtokiellot.”

Käytännössä tämä tarkoittaa farmaseuttisen osaamisen hyödyntämistä toimitettavan lääkkeen valinnassa. Esitetty ehdoton velvoite tarjota asiakkaalle edullisinta valmistetta estää tätä rationaalisen lääkehoidon tavoitetta toteutumasta. Farmasialiitto ehdottaa

farmaseuttisen harkinnan kirjaamista lainsäädäntöön. Apteekin tai muun lääkkeitä toimittavan yksikön farmaseuttinen henkilökunta voisi farmaseuttiseen harkintaan perustuen tarvittaessa jättää tarjoamatta edullisinta vaihtoehtoa, mikäli riskinä on potilas- ja/tai lääkitysturvallisuuden vaarantuminen.

Farmaseuttinen asiantuntijaresurssi on kohdennettava lääkehoidon onnistumisen varmistamiseen, hoitoon sitoutumiseen ja omahoidon edistämiseen. Hintaneuvonta viitehintaputken sisällä ei tue tätä tavoitetta.

Hintaneuvonta

Lääkelain 57 pykälän 1 momenttia ehdotetaan hintaneuvonnan osalta muutettavan siten, että reseptilääkkeitä koskevaa apteekin ja sivuapteekin velvoitetta antaa tieto toimitushetkellä tosiasiassa halvimmasta lääkevalmisteesta muutettaisiin siten, että apteekin ja sivuapteekin farmaseuttiselle henkilökunnalle asetettaisiin velvoite tarjota lääkkeen ostajalle hinnaltaan tosiallisesti edullisinta reseptilääkettä.

Lisäksi pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavan reseptilääkkeiden ja itsehoitolääkkeiden hintaneuvonnan osalta siten, että asiakkaalle annettavia hintatietoja täsmennettäisiin siten, että apteekin ja sivuapteekin farmaseuttisen henkilökunnan olisi annettava lääkkeen ostajalle tietoja saatavilla olevien edullisimpien lääkevalmisteiden hinnoista. Farmasialiitto katsoo, että hintaneuvontavelvoitteen sitominen henkilöön estää tulevaisuuden digitaalisten mahdollisuuksien käyttämisen apteekkityön sujuvoittamisessa. Apteekkityön sujuvoittamisen yhtenä keinona on ehdotettu hinta- ja suorakorvaustietojen digitalisoimista.

Esityksen pääasiallisena tavoitteena on valtion talouden tasapainottaminen 90 miljoonalla eurolla erilaisin lääkekustannuksiin kohdistuvin säästöin. Farmasialiitto huomauttaa, että hintaneuvontavelvoitteen kohdistuminen myös itsehoitolääkkeisiin ei tuo säästöjä valtion talouteen. Itsehoitolääkkeiden osalta säästövaikutukset kohdistuvat kuluttajiin, mikäli he hintaneuvonnan saatuaan valitsevat edullisemman valmisteen.

Lääkkeiden hintaneuvontaa koskien lääkelaissa on kaikkia lääkkeiden toimituksia koskeva säännös siitä, että lääkkeen ostajalle tulee antaa tietoa lääkevalmisteiden hinnoista ja muista lääkevalmisteiden valintaan vaikuttavista seikoista. Kuluttajilla tulee olla oikeus saada tieto tosiasiallisesti halvimmasta vaihtoehdosta riippumatta lääkkeen myyntikanavasta. Tilanteessa, jossa samaan aikaan selvitetään itsehoitolääkkeiden myyntikanavien laajentamista apteekkien ulkopuolelle, on hintaneuvonnan sitominen apteekkiin, sivuapteekkiin, apteekin verkkopalveluun ja apteekin palvelupisteeseen lyhytkatseista. Farmasialiitto esittää, että hintaneuvontavelvoite kirjataan lääkelakiin koskemaan kaikkia lääkkeiden myyntipisteitä.

Maija Pirttijärvi

puheenjohtaja, Suomen Farmasialiitto